

บทที่ 5

กลวิธีการแปลหน่วยสร้างประโยคยกส่วน

หน่วยสร้างประโยคยกส่วน (fronting หรือ Y-movement) เป็นโครงสร้างที่ใช้แสดงการเน้นส่วนที่โดยปกติแล้วจะไม่ปรากฏหน้าประโยค โดยการยกส่วนนั้นที่ไปหน้าประโยค เพื่อทำหน้าที่แสดงประเด็นที่เป็นข้อมูลเก่ามีความสัมพันธ์กับหัวเรื่องในบริบทและเป็นข้อมูลที่ขัดแย้ง (contrast) ด้วยในขณะเดียวกัน ยกตัวอย่างในภาษาอังกฤษเช่น (Givón, 1990)

บริบท: She has two brothers, Tom and Jerry.

She likes Tom a lot....

ประโยคต่อไป: ...Jerry (rather than Tom) she can't stand.

ในตัวอย่างประโยคสุดท้ายเป็นโครงสร้างประโยคยกส่วนที่เน้นส่วนกรรม Jerry เนื่องจากเป็นส่วนที่เป็นข้อมูลเก่าในบริบท (ปรากฏในประโยคแรก) และแสดงความขัดแย้งว่าไม่ใช่ Tom นอกจากส่วนกรรมแล้ว ประโยคยกส่วนอาจมีส่วนที่ยกเป็นอาร์กิวเมนต์อื่นที่ปรากฏหลังกริยาหลักของประโยคเช่นเดียวกัน ในภาษาอังกฤษมีการยกส่วนที่เรียกว่า predicate adjectival phrase และ predicate nominal phrase ด้วยเช่นกัน เช่น (Celce-Murcia and Larsen-Freeman, 1999, p. 612)

ประโยคยกส่วน: Ambitious she must have been, or she wouldn't have come

ประโยคปกติ: She must have been ambitious....

นอกจากนี้แล้วในภาษาอังกฤษส่วนอื่นๆ เช่น คำปฏิเสธ ส่วนเติมเต็มวิเศษณ์วิลี ภาคแสดง ฯลฯ อาจมีการยกไปไว้หน้าประโยคได้ด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งกริยาหลักจะปรากฏสลับที่กับประธาน (subject-verb inversion) เช่น (Celce-Murcia and Larsen-Freeman, 1999, p. 613)

Never have I seen such a mess!

At the kitchen table was our missing uncle

Sitting at the kitchen table was our missing uncle

ในภาษาไทยก็ปรากฏโครงสร้างประโยคยกส่วนเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่าง เช่น (Singnoi, 2007)

ประโยคยกส่วน: นกขมึ้นนี้จิ้นเรียกว่านกหวางหลี่

ประโยคปกติ: จิ้นเรียกนกขมึ้นนี้ว่านกหวางหลี่

มีการยกส่วนอีกประเภทหนึ่งที่ยกส่วนเติมเต็มกริยา (verbal complement) ที่เป็นคำพูดตรง (direct quote complement) เช่น "He might leave later," she said. (She said: "He might leave later") ซึ่งเป็นลักษณะเด่นปรากฏโดยทั่วไปเป็นจำนวนมากในตัวอย่างที่เป็นนวนิยาย คือจำนวน 3,027 คิดเป็นร้อยละ 97.87 ของจำนวนประโยคยกส่วนทั้งหมด 3,093 ประโยค บางครั้งก็ปรากฏโดยมีการสลัที่ประธานและกริยาเป็น "Exactly," said Harry. ผู้แปลจะแปลประโยคยกส่วนทั้งสองรูปแบบนี้โดยคงโครงสร้างยกส่วน และมีลำดับของประธานและกริยาเป็นแบบไม่สลัลำดับกัน เช่น แปลเป็น "เขาคงจะไปหลังจากนี้" เธอพูด และ "ถูกเฆงเลยฮะ" แฮร์รี่พูด ตามลำดับ และพบเป็นเช่นนี้ตลอดจึงจะไม่ขอลำดับต่อไปจากนี้ จะกล่าวถึงเพียงแต่ประโยคยกส่วนที่ไม่เป็นคำพูดเท่านั้น ซึ่งปรากฏน้อยมาก พบเพียง 66 ประโยคเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 2.13

ประโยคยกส่วนที่พบในงานวิจัยนี้ แบ่งตามโครงสร้างได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ ประโยคยกส่วนลำดับ SV และ ลำดับ VS ซึ่งมีกลวิธีการแปลคล้ายกัน คือ แปลแบบเสรี โดยการใช้โครงสร้างเป็นประโยคปกติ รูปแบบ SV และวลี แปลแบบตรงตัว โดยการใช้ประโยคคู่เทียบคือ ประโยคยกส่วนในภาษาไทย แปลแบบสื่อความ โดยรูปแบบ SV ผู้แปลใช้โครงสร้างเป็นประโยคย้ายส่วนไปซ้าย ส่วนรูปแบบลำดับ VS ผู้แปลใช้โครงสร้างเป็นประโยคปรากฏ และไม่ปรากฏ ประโยคคู่แปล อัตราส่วนของการแปลกลวิธีต่างๆ แสดงได้เป็นลำดับดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 แสดงอัตราส่วนของกลวิธีการแปลประโยคยกส่วน

กลวิธีการแปล	รูปแบบประโยคยกส่วน			
	OSV		OVS	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การแปลแบบเสรี	18	75	18	42.86
การใช้โครงสร้างเป็นประโยคปกติ	18	75	17	40.48
การใช้โครงสร้างเป็นวลี	-	-	1	2.38
การแปลแบบตรงตัว	4	16.66	13	30.95
การใช้โครงสร้างเป็นประโยคคู่เทียบคือประโยคยกส่วน ในภาษาไทย	4	16.66	13	30.95
การแปลแบบสื่อความ	1	4.17	11	26.19
การใช้โครงสร้างเป็นประโยคย้ายส่วนไปซ้าย	1	4.17	-	-
การใช้โครงสร้างเป็นประโยคปรากฏ (ไม่ปรากฏประโยคคู่แปล)	-	-	11	26.19
รวม	24	100	42	100

จากตาราง ประโยคยกส่วนแบบ OSV และ OVS ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบเสรีมากที่สุดโดยการใช้โครงสร้างเป็นประโยคปกติรูปแบบ SVO และใช้โครงสร้างเป็นวลี ประโยคยกส่วนแบบ OSV คิดเป็นร้อยละ 75 และ ประโยคยกส่วนแบบ OVS ร้อยละ 42.86 รองลงมาเป็นวิธีการแปลแบบตรงตัวโดยการใช้ประโยคคู่เทียบคือประโยคยกส่วนในภาษาไทย ประโยคยกส่วนแบบ OSV ร้อยละ 16.66 และประโยคยกส่วนแบบ OVS ร้อยละ 30.95 และสุดท้ายเป็นวิธีการแปลแบบสื่อความ โดยรูปแบบ OSV ผู้แปลใช้โครงสร้างเป็นประโยคย้ายส่วนไปข้างหน้า ร้อยละ 4.17 ส่วนรูปแบบลำดับ OVS ผู้แปลใช้โครงสร้างเป็นประโยคปรากฏ ร้อยละ 26.19

กลวิธีการแปลประโยคยกส่วนรูปแบบ OSV

ในการแปลประโยคยกส่วนรูปแบบ OSV ผู้แปลเลือกใช้วิธีการแปลแบบเสรีโดยการใช้โครงสร้างเป็นประโยคปกติลำดับ SVO เหมือนทั่วไป วิธีการแปลตรงตัวโดยการใช้คู่เทียบคือประโยคยกส่วนในภาษาไทย และวิธีการแปลแบบสื่อความโดยการใช้โครงสร้างที่คล้ายกันคือประโยคย้ายส่วนไปข้างหน้า ดังนี้

1. การใช้โครงสร้างเป็นประโยคปกติ

ผู้แปลแปลโครงสร้างประโยคยกส่วนโดยการใช้โครงสร้างเป็นประโยคปกติลำดับเป็น SVO ซึ่งไม่ได้เป็นการเน้นส่วนใด เช่น

..., the coward I was.

แปลเป็น ...ฉันเหมือนคนขี้ขลาด

(รูปแปลตรงตัว: ...ขี้ขลาดจึงนะ ฉัน)

Very smart owl you've got there,

แปลเป็น คุณมีนกฮูกที่ฉลาดมากนะครับ

(รูปแปลตรงตัว: นกฮูกฉลาดมาก คุณมี)

นอกจากนี้โครงสร้างเป็นประโยคปกติที่ผู้แปลใช้มีลักษณะปลีกย่อยออกไป เช่น ไม่กล่าวถึงประธาน เช่น

A wicked devil he was...

แปลเป็น...ช่างชั่วช้าสารเลวเหลือเกิน...

(รูปแปลตรงตัว: ช่างชั่วช้าสารเลวเหลือเกินนะ เขา...)

Better, I guess.

แปลเป็น ค่อยยังชั่ว

(รูปแปลตรงตัว: ค่อยยังชั่ว ฉันทดา)

การปรับส่วนที่ถูกยกในภาษาต้นฉบับเป็นประธาน เป็นต้น เช่น

An unpleasant, nasal voice she had.

แปลเป็น เสียงแหลมขื่นจมุกของเธอมาก่อนเลย

(รูปแปลตรงตัว: เสียงแหลมขื่นจมุกเธอมีมาก่อนเลย)

2. การใช้โครงสร้างเป็นประโยคคู่เทียบคือประโยคยกส่วนที่เป็นลำดับ OSV ในภาษาไทย

ในการแปลประโยคยกรูปแบบ OSV ผู้แปลแปลตรงตัวโดยใช้โครงสร้างเป็นประโยคที่มาเทียบได้ เช่น

The Handbook, he thought quickly.

แปลเป็น...หนังสือคู่มือ เขารีบนึกในทันที

Grasp your broom firmly by the tail, he thought.

แปลเป็น...กำไม้กวาดส่วนหางให้แน่น เขานึก

3. ใช้โครงสร้างเป็นประโยคย้ายส่วนไปข้างหน้า

นอกจากนี้พบว่าผู้แปลเลือกใช้โครงสร้างประโยคย้ายส่วนไปข้างหน้าแปลประโยคยกรูปแบบ OSV ซึ่งส่วนที่เน้นไม่จำเป็นต้องเป็นส่วนเดียวกันกับในภาษาฉบับแปล เช่น

Like the bally idiots we are.

แปลเป็น พวกเรามันบวมโง่งอนนี่นา

(รูปแปลตรงตัว: บวมโง่งอนนี่นา พวกเรา)

กลวิธีการแปลประโยคยกรูปแบบ OVS

ในการแปลประโยคยกรูปแบบ OVS ผู้แปลเลือกใช้การแปลแบบเสรีโดยการให้โครงสร้างเป็นประโยคปกติและการใช้โครงสร้างเป็นนามวลี วิธีการแปลแบบตรงตัว โดยการให้คู่เทียบคือประโยคยกรูปแบบในภาษาไทย และวิธีการแปลแบบสื่อความโดยการให้โครงสร้างเป็นประโยคปรากฏ ดังนี้

1. การใช้โครงสร้างเป็นประโยคปกติ

ผู้แปลแปลโครงสร้างประโยคยกรูปแบบ OVS โดยการแปลเสรี ให้โครงสร้างเป็นประโยคปกติทั่วไป ซึ่งมีทั้งการ “กลับ” ลำดับเป็นปกติ SVO ดังนี้

Through the window soared three owls,...

แปลเป็น นกฮูกสามตัวพุ่งผ่านหน้าต่างเข้ามา

(รูปแปลตรงตัว: ผ่านหน้าต่างเข้ามาแล้ว นกฮูกสามตัว)

On the threshold stood Aunt Marge.

แปลเป็น ...ป้ามาร์จยืนอยู่ตรงธรณีประตู...

(รูปแปลตรงตัว: ตรงธรณีประตู ยืนอยู่หน้าป้ามาร์จ)

...midway down the street were the other two men from the group,...

แปลเป็น...ชายอีกสองคนในกลุ่มเดียวกันเดินลบหายๆ อยู่กลางถนน...

(รูปแปลตรง: กลางถนน เป็นชายอีกสองคนในกลุ่มเดียวกันเดินลบหายๆ อยู่)

นอกจากนี้ผู้แปลเปลี่ยนเป็นประโยคปกติ โดยจัดประโยคใหม่ในลักษณะอื่นๆ เช่น

Then began the slow, weary march uphill with nothing ahead.

แปลเป็น...หลังจากนั้นก็ต้องค่อยๆ ขึ้นเนินอย่างอ่อนล้า

2. การใช้โครงสร้างเป็นนามวลี

นอกจากการใช้โครงสร้างประโยคชนิดต่างๆ แล้ว ผู้แปลยังใช้โครงสร้างเป็นนามวลี

ด้วย เช่น

...so were his bare feet...

แปลเป็น ...นิ้วเท้าอันเปลือยเปล่า...

(รูปแปลตรงตัว: ...เช่นเดียวกันนิ้วเท้าอันเปลือยเปล่าของเขา...)

3. การใช้โครงสร้างเป็นประโยคคู่เทียบโครงสร้างยกส่วนรูปแบบ OVS ในภาษาไทย

ในการแปลประโยคยกส่วนรูปแบบ OVS ผู้แปลอาจแปลตรงตัวโดยใช้โครงสร้างเป็นประโยคที่มาเทียบได้ เช่น

And then came the deadest hour of the night...

แปลเป็น...ครั้นแล้วก็ถึงยามดึกสงัด...

In the passenger seat was a much older man,...

แปลเป็น...ที่นั่งข้างคนขับเป็นชายร่างหนาที่แก่กว่ามาก...

At his side was Esme, I assumed,...

แปลเป็น...ข้างเขาฉันเดาว่าเป็นเอสเม...

4. การใช้โครงสร้างเป็นประโยคปรากฏ

ผู้แปลอาจใช้กริยา มี ทำให้โครงสร้างเป็นประโยคปรากฏ โดยคงส่วนที่เน้นไว้หน้าประโยค เช่น

On their left was rockier ground.

แปลเป็น พื้นที่ทางซ้ายมีแต่ก้อนหิน

(รูปแปลตรงตัว: ทางซ้ายเป็นพื้นที่ก้อนหิน)

Inside was a very comfortable – looking bed, ...

แปลเป็น ภายในห้องมีเตียงที่ดูนอนสบาย...

(รูปแปลตรงตัว: ภายในห้องเป็นเตียงที่ดูนอนสบาย)